

ня може прийти й без посередництва церкви — через особисту віру (так, до речі, вважав Лютер). Сковорода був істинним сином епохи Відродження як гуманіст, просвітник, знавець багатьох мов і всіх тодішніх філософських систем і літературних течій. А ще ж він поет, байкар, музикант, співак, композитор.

Вельми цікавою є «Книжка, названа жінка Лотова» про правильне розуміння Біблії. Треба, щоб серце стало доброю нивою і прийняло в себе зерна вічності. Зрозумівши Біблію — народишся вдруге, — так вважав великий наш Любомудр.

АФОРИЗМИ

Ні про що не турбуватися, ні за чим не турбуватися — значить, не жити, а бути мертвим (...)

Надмір породжує пересит, пересит — нудьгу, нудьга ж — душевну тугу, а хто хворіє на це, того не назвеш здоровим.

Любов виникає з любові; коли хочу, щоб мене любили, я сам перший люблю.

Не все те отрута, що неприємне на смак.

Бери вершину і матимеш середину.

З усіх утрат втрата часу найтяжча.

Безумцеві властиво жалкувати за втраченим і не радіти з того, що лишилося.

Скільки зла таїться всередині за гарною подобою.

Уподібнойся пальмі: чим міцніше її стискає скеля, тим швидше і прекрасніше здіймається вона догори.

Визначай смак не по шкарлупі, а по ядру.

Немає нічого небезпечнішого за підступного ворога, але немає нічого отруйнішого від удаваного друга.

Тоді лише пізнається цінність часу, коли він втрачений.

Як нерозумно випрошувати те, чого можеш сам досягти!

Коли не зможу нічим любій вітчизні прислужитись, в усякому разі з усієї сили намагатимуся ніколи ні в чому не шкодити.

Демон проти демона не свідчить, вовк вовчого м'яса не їсть.

Краще голий, та правдивий, ніж багатий, та беззаконний.

Солодке пізнає пізніше той, хто може проковтнути неприємне.

Не за обличчя судить, а за серце.

Чи може людина, сліпа у себе вдома, стати зрячою на базарі?

Чи не дивина, що один у багатстві бідний, а інший у бідності багатий.

Тінь яблуні не заважає.

Не розум від книг, а книги від розуму створились.

Останній спарений урок настільки строкатий за змістом, що дати заголовок йому непросто. Хіба що взяти щось нейтральне — «*Завершення монографічної теми*», до якої входять такі підтеми:

1. Жива мовна стихія Сковороди, зокрема прислів'я та приказки у творах письменника.
2. Образ філософа в мистецтві, зокрема в художній літературі. Бесіда за романом В. Шевчука «Предтеча».
3. Мандри вслід Сковороді.
4. Сервантес і Сковорода.
5. Значення творчості (усі ці п'ять складників завершального уроку викладаються лекційно, а учні законспектовують).
6. Підсумкова бесіда.
7. Літературний монтаж.

Наведемо необхідний матеріал для всіх компонентів з'яностохвилинного заняття.